

Motion till riksdagen 2022/23:559

av **Markus Wiechel (SD)**

Ett transparent skattesystem och ett ökat skydd för känsliga personuppgifter

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att tydligare redovisa mervärdesskatt för konsumenter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att redovisa socialavgifter i arbetstagares inkomstdeklaration och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att redovisa socialavgifter på lönebesked och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheter att i samband med slutskattebeskedet redovisa hur inbetalad skatt fördelats på olika utgiftsområden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att presentera lättlästa budgetar i all offentlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ytterligare skydda privatpersoners känsliga uppgifter från offentligheten och tillkännager detta för regeringen.

Ett transparent skattesystem

Sverige är ett land med ett jämförelsevis högt skattetryck. En stor del av den skatt som betalas in är dessutom mer eller mindre osynlig för privatpersoner. Inte heller är det särskilt lätt för enskilda att få klarhet i vad deras inbetalda skatt går till. Eftersom det inte är frivilligt att betala in skatt kan det inte anses ligga på löntagares bord att leta reda på exakt hur stor del av deras produktionsvärde som går till det offentliga och hur det sedan fördelar sig. Tvärtom bör det vara det offentligas skyldighet att så tillgängligt som möjligt redovisa detta.

Ett typexempel på en mindre synlig skatt är mervärdesskatten, vanligen kallad moms. Förvisso finns krav på att mervärdesskatt ska redovisas på varje kvitto, men som Skatteverket självt skriver på sin hemsida: Momsen är ofta inbakad i priset och därför inget du behöver tänka på som privatperson. I exempelvis USA läggs moms tvärtom på först vid betalning, vilket innebär att det pris som redovisas på en vara är det pris som försäljaren själv får in. Även om vi personligen uppskattar värdet av goda kunskaper i huvudräkning kan ett sådant system vara väl långtgående, men att för varje vara redovisa priset såväl inklusive som exklusive moms skulle effektivt tydliggöra varans egentliga värde. Vi föreslår därför att, i likhet med kravet på att för vissa varor redovisa jämförelsepris, prismärkning på varor alltid ska särredovisa pris inklusive respektive exklusive moms.

Ett annat område där skatt och avgifter redovisas endast på företagares sida är de olika socialavgifterna. Det är dock ofrånkomligt så att dessa avgifter innebär en merkostnad för varje person som anställs och att arbetsgivaren räknar in detta vid bedömning av arbetstagares värde. Därmed är det inte mer än rätt att dessa avgifter räknas som en del av lönen och således också tydligt redovisas för arbetstagaren. Detta bör allra minst ske sammanfattande i samband med kontrolluppgifter till inkomstdeklarationen och i själva deklarationen samt slutskattebeskedet. Ännu bättre vore krav på att redovisa socialavgifter i varje lönebesked, precis som arbetsgivare idag ska redovisa såväl netto- som bruttolöner.

Att för skattebetalare tydliggöra hur mycket de betalat till det offentliga är dock bara den ena sidan av myntet. Givetvis bör information om hur skattemedlen används vara lika tydlig och lättillgänglig. Vi föreslår därför att varje slutskattebesked utöver totalsummor ska redovisa ungefär hur inbetalad skatt fördelar sig över olika offentliga utgiftsområden. I och med att merparten av den skatt som enskilda betalar in går till kommuner krävs vidare utredning om hur en sådan redovisning kan ske på enklast möjliga sätt. Utöver detta bör det också åläggas all offentlig verksamhet, eller åtminstone staten och primär- samt sekundärkommuner liksom regioner, att ta fram lättlästa versioner av sina respektive budgetar. Som skattebetalare bör du ha en självklar rättighet att enkelt kunna ta del av information om vad du betalar för. Som ett extra plus väcks förhoppningsvis ett större politiskt engagemang i takt med ökad medvetenhet om dess direkta påverkan på våra liv.

Ökat skydd för känsliga personuppgifter

I Sverige är folkbokföringsuppgifter, såsom exempelvis personnummer, namn och adress, normalt sett offentliga på grund av offentlighetsprincipen. Principen handlar i grund och botten om att handlingar hos myndigheter ska vara tillgängliga för allmänheten och att det (pappersdokument eller elektroniska handlingar) som inkommit till en myndighet eller är upprättat hos myndigheten (och som förvaras hos myndigheten) i huvudsak är offentligt. Vem som helst har med andra ord rätt att få läsa handlingarna samt, vid betalning, få en papperskopia på dem.

Tanken med offentlighetsprincipen är god, då den skapar en omfattande transparens som gör att vanliga medborgare kan syna politiska företrädare, offentliga tjänstemän och myndigheter. Det innebär dock också ett begränsat integritetsskydd för vanliga människor. Vi har dessvärre sett hur politiska företrädare, offentliga personer och

journalister hotats av personer som inte respekterat yttrande- och åsiktsfriheten i Sverige. Vi har likaså sett hur personer som utsatts för omfattande trakasserier, våld eller hot inte kunnat göra någonting för att undkomma förövarna. Detta har gjort att allt fler dragit sig för att exempelvis företräda ett politiskt parti.

För att få skyddad identitet i Sverige krävs nämligen mycket underlag, vilket för många är så gott som omöjligt innan faran har inträffat. Vi har likaså sett hur politiska flyktingar som sökt sig till Sverige fortfarande har tvingats oroa sig för repressalier från regeringstrognas i sitt hemland, vilket är vida känt då det skett omfattande spionage från länder som exempelvis Iran, Ryssland, Kina och Eritrea. Att försöka undkomma detta genom en fristad i Sverige där man ändå känner sig övervakad ger ingen trygghet.

Idag kan man, i vissa fall, få sina personuppgifter skyddade genom att en markering för särskild sekretessprövning (sekretessmarkering) förs in i folkbokföringssystemet (22 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen). Men även denna process är mycket komplicerad, då varje myndighet noga måste pröva varje enskilt fall innan den lämnar ut uppgifterna till någon som begär det. Även i detta fall är det alltså ingen absolut sekretess. Det finns ingen anledning till att offentlighetsprincipen ska vara så omfattande som den är idag, där privatpersoner tvingas lämna ut så gott som allt om sina liv. Det är ingen slump att Sverige sticker ut ur ett globalt perspektiv, och det finns inte heller någon anledning till att vem som helst ska ha vetskap om en okänd persons personnummer eller hemadress. Att anpassa det svenska systemet till exempelvis våra grannländer Norge och Danmark skulle vara ett sätt att fortsätta med ett transparent system samtidigt som vi följer samhällsutvecklingen och tar hänsyn till ett ökat behov av individuell integritet. Regeringen bör därför återkomma med förslag för att privatpersoner enklare ska kunna skydda känsliga uppgifter från främmande människor.

Markus Wiechel (SD)